Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MACIEJA SZPUNARJA,
predstavljeni 22. maja 2025[1]

Združeni zadevi C-416/24 in C-417/24

On Air Media Professionals S.R.L.
proti
Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii (C-416/24)
in
Different Media SRL
proti
Ministerul Antreprenoriatului și Turismului - Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Atragere de Investiții și Promovare a Exportului Iași (C-417/24)

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Curtea de Apel Bacău (višje sodišče v Bacăuu, Romunija))

„Predhodno odločanje – Državne pomoči – Uredba (EU) št. 651/2014 – Izjema za nekatere vrste pomoči, združljive z notranjim trgom – Napaka pri prevodu v romunski jezikovni različici – Pravni učinki uredbe, s katero je bila ta napaka popravljena – Možnost izterjave pomoči, ki je bila pred popravkom dodeljena na podlagi različice uredbe, ki je vsebovala navedeno napako“

I. Uvod

1. Kakšna je usoda ukrepov pomoči, ki jih država članica dodeli na podlagi napačne jezikovne različice uredbe Evropske komisije, ki je bila uradno objavljena v *Uradnem listu Evropske unije*? To je v bistvu vprašanje, na katero mora Sodišče odgovoriti v obravnavani zadevi, saj je Romunija na podlagi romunske jezikovne različice Uredbe (EU) št. 651/2014[2] (v nadaljevanju: Uredba o splošnih skupinskih izjemah) dodelila nekatere pomoči podjetjem, ki do njih ne bi smela biti upravičena.

2. Sodišče, ki je vprašano, ali mora v takem položaju država članica izterjati tako pomoč, bo moralo pojasniti obseg različnih načel v zvezi z objavo in uporabo prava Unije z vidika jezikovne ureditve Evropske unije.

[1] Jezik izvirnika: francoščina.

[2] Uredba Komisije z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL 2014, L 187, str. 1).

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

1. Uredba o splošnih skupinskih izjemah

3. V uvodni izjavi 14 Uredbe o splošnih skupinskih izjemah je navedeno:

„Pomoč, dodeljeno podjetjem v težavah, bi bilo treba izključiti iz področja uporabe te uredbe, saj bi bilo takšno pomoč treba oceniti v skladu s Smernicami Skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah z dne 1. oktobra 2004, podaljšane s Sporočilom Komisije o podaljšanju uporabe Smernic Skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah z dne 1. oktobra 2004, ali smernicami, ki jih nasledijo, da bi preprečili njihovo izogibanje, z izjemo pomoči za odpravo škode, ki jo povzročijo nekatere naravne nesreče. Zaradi zagotovitve pravne varnosti je primerno za opredelitev, da gre za podjetje v težavah za namene te uredbe, določiti jasna merila, ki ne zahtevajo ocene vseh posebnosti stanja podjetja.“

4. Člen 1 te uredbe, naslovljen „Področje uporabe“, v odstavku 4(c) določa:

„Ta uredba se ne uporablja za:

[…]

(c) pomoč podjetjem v težavah, z izjemo sheme pomoči za povrnitev škode, ki so jo povzročile nekatere naravne nesreče.“

5. Člen 2 navedene uredbe, naslovljen „Opredelitev pojmov“, v točki 18(a), prvi stavek, določa:

„V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[…]

18. ‚podjetje v težavah‘ pomeni podjetje, za katerega velja vsaj ena od naslednjih okoliščin:

(a) če je v primeru družbe z omejeno odgovornostjo (razen [malega in srednjega podjetja (MSP)], ki obstaja *manj* kot tri leta ali, za namene upravičenosti do pomoči za financiranje tveganja, MSP v 7 letih po njegovi prvi komercialni prodaji in ki je upravičeno do naložb v financiranje tveganja po skrbnem pregledu izbranega finančnega posrednika) zaradi nakopičenih izgub izginila več kot polovica vpisanega osnovnega kapitala […]“ [3]

6. Kar zadeva to določbo, je bila besedna zveza „ki obstaja *manj* kot tri leta“ v romunski jezikovni različici preveden kot „ki obstaja *najmanj* tri leta“. [4]

[3] Moj poudarek.

[4] Moj poudarek.

2. Uredba (EU) 2021/452

7. V uvodnih izjavah 1 in 2 Uredbe (EU) 2021/452[5] (v nadaljevanju: Uredba o popravku) je navedeno:

„(1) Romunska jezikovna različica [Uredbe o splošnih skupinskih izjemah] vsebuje napake v prvem stavku člena 2(18)(a) in v prvem stavku člena 2(18)(b), ki spreminjajo pomen določb.

(2) Romunsko jezikovno različico [Uredbe o splošnih skupinskih izjemah] bi bilo zato treba ustrezno popraviti. Druge jezikovne različice teh napak ne vsebujejo –“

8. Člen 1 te uredbe določa:

„[Uredba o splošnih skupinskih izjemah] se popravi:

1 Člen 2, točka 18(a), prvi stavek, se nadomesti z naslednjim: ‚če je v primeru družbe z omejeno odgovornostjo (razen MSP, ki obstaja manj kot tri leta ali, za namene upravičenosti do pomoči za financiranje tveganja, MSP v 7 letih po njegovi prvi komercialni prodaji in ki je upravičeno do naložb v financiranje tveganja po skrbnem pregledu izbranega finančnega posrednika) zaradi nakopičenih izgub izginila več kot polovica vpisanega osnovnega kapitala.‘

[…]“

9. Člen 2 te uredbe določa:

„Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v [*Uradnem listu*].“

3. Sklep C(2020) 5949 final

10. Komisija je s Sklepom C(2020) 5949 final[6] odobrila shemo državne pomoči, naslovljeno „Podpora MSP in velikim podjetjem pri premagovanju gospodarske krize, ki jo je povzročila pandemija COVID-19“ (v nadaljevanju: shema pomoči iz postopka v glavni stvari), ki jo je Romunija priglasila Komisiji 20. avgusta 2020.

11. V točkah 16 in 47 obrazložitve tega sklepa je navedeno:

„16. Pomoč v okviru ukrepa se ne sme dodeliti podjetjem, ki so bila 31. decembra 2019 v težavah v smislu Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, Uredbe o skupinskih izjemah za kmetijski sektor[7] ali Uredbe o skupinskih izjemah za sektor ribištva in ribogojstva[8].

[…]

5 Uredba Komisije z dne 15. marca 2021 o popravku romunske jezikovne različice Uredbe (EU) št. 651/2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL 2021, L 89, str. 1).

6 Sklep z dne 27. avgusta 2020 o državni pomoči SA.58166 (2020/N) – Romunija – COVID-19: Podpora MSP in velikim podjetjem pri premagovanju gospodarske krize, ki jo je povzročila pandemija COVID-19 (UL 2020, C 302, str. 1).

7 Uredba Komisije (EU) št. 702/2014 z dne 25. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju za združljive z notranjim trgom z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL 2014, L 193, str. 1).

8 Uredba Komisije (EU) št. 1388/2014 z dne 16. decembra 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za podjetja, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, predelavo in trženjem ribiških proizvodov in proizvodov iz ribogojstva, za združljive z notranjim trgom z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL 2014, L 369, str. 37).

47. Komisija zato meni, da je ukrep potreben, primeren in sorazmeren za odpravo resne motnje v gospodarstvu države članice ter da izpolnjuje vse pogoje iz začasnega okvira. Natančneje:

[…]

- Pomoč v okviru ukrepa se ne sme dodeliti podjetjem, ki so bila 31. decembra 2019 že v težavah (glej točko 16 obrazložitve). Ukrep je zato v skladu s točko 22(c) začasnega okvira;

[…]“

B. Romunsko pravo

1. OUG št. 130/2020

12. Člen 4(1) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014-2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene (izredna uredba vlade št. 130 o nekaterih ukrepih za dodelitev finančne podpore iz zunanjih nepovratnih skladov, povezanih z operativnim programom za konkurenčnost 2014–2020, v okviru krize zaradi covida-19 in o drugih ukrepih na področju evropskih skladov) z dne 31. julija 2020 [9] (v nadaljevanju: OUG št. 130/2020) določa:

„Mikrosubvencije znašajo 2000 EUR in se dodelijo samo enkrat v obliki pavšalnega zneska v skladu s členom 3(1) Uredbe (EU) št. 1301/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in o posebnih določbah glede cilja ‚naložbe za rast in delovna mesta‘ ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1080/2006 (UL 2013, L 347, str. 289), kakor je bil spremenjen, in v členu 67(1)(c) Uredbe (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 (UL 2013, L 347, str. 320).“

13. V skladu s členom 6 OUG št. 130/2020 se mikrosubvencije iz člena 4(1) te izredne uredbe vlade na podlagi pogodbe o državni pomoči dodelijo upravičencem, ki kumulativno izpolnjujejo te pogoje: (a) tekočo/operativno dejavnost so opravljali vsaj eno koledarsko leto pred datumom vložitve prošnje za financiranje, razen v primeru fizične osebe z dovoljenjem/individualne zdravniške ordinacije, za katero velja, da se je dejavnost lahko začela najpozneje 1. februarja 2020; (b) v poslovnem letu pred vložitvijo prošnje za financiranje so ustvarili promet v višini v romunskih levih (RON), ki je najmanj enakovredna 5000 EUR na datum vložitve prošnje za financiranje, z izjemo upravičencev do državne pomoči iz člena 5(1)(a), ustanovljenih v letu 2019, s prometom pod 5000 EUR, za katere se najnižji prag prometa izračuna s pomnožitvijo števila celih mesecev dejavnosti v letu 2019 z zneskom 415 EUR, in upravičencev do državne pomoči iz člena 5(1)(b) in (c); (c) svojo dejavnost nadaljujejo vsaj šest mesecev po dodelitvi podpore v obliki mikrosubvencij.

[9] *Monitorul Oficial al României*, del I, št. 705 z dne 6. avgusta 2020.

14. Člen 32 OUG št. 130/2020 v odstavku 1 določa, da so pravila o dodelitvi državnih pomoči določena v okviru sheme državne pomoči – Podpora za MSP, predložene v mnenje Komisiji, v odstavku 2 pa, da sprememba sheme državne pomoči – Podpora za MSP in/ali dodatek k tej shemi začne učinkovati od datuma, ko Komisija pošlje sklep o odobritvi.

2. Odlok št. 1060/2857/2020

15. Člen 3 Priloge k Ordinul nr. 1060/2857/2020 pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat – Sprijin pentru IMM-uri în vederea depășirii crizei economice generate de pandemia de COVID-19 (odlok št. 1060/2857/2020 o odobritvi sheme državne pomoči – Podpora za MSP za premagovanje gospodarske krize, ki jo je povzročila pandemija COVID-19) z dne 8. septembra 2020[10] (v nadaljevanju: odlok št. 1060/2857/2020), ki sta jo izdali Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (ministrstvo za gospodarstvo, energetiko in poslovno okolje, Romunija) in Ministerul Fondurilor Europene (ministrstvo za evropske sklade, Romunija), vsebuje med drugim to opredelitev:

„[…]

3.6 ‚podjetja v težavah' – v skladu s členom 2, točka 18(a), [Uredbe o splošnih skupinskih izjemah] se podjetje šteje za podjetje v težavah v teh okoliščinah: (i) če je v primeru družbe z omejeno odgovornostjo (razen MSP, ki obstaja vsaj tri leta) zaradi nakopičenih izgub izginila več kot polovica vpisanega osnovnega kapitala. To je v primeru, ko nakopičene izgube, ki se odštejejo od rezerv (in vseh drugih elementov, ki se na splošno štejejo kot del lastnih sredstev družbe), povzročijo negativen kumulativni znesek, ki presega polovico vpisanega osnovnega kapitala. Za namene te določbe se ‚družba z omejeno odgovornostjo' nanaša predvsem na vrste podjetij iz Priloge I k Direktivi 2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta,[11] ‚osnovni kapital' pa vključuje po potrebi vse vplačane presežke kapitala […]."

16. V skladu s točko 6.19 te priloge so splošna merila za upravičenost do financiranja v okviru ukrepov iz te sheme državne pomoči ta: (a) upravičenci 31. decembra 2019 niso podjetja v težavah v smislu člena 2, točka 18, Uredbe o splošnih skupinskih izjemah; (b) v zvezi z njimi ni bil izdan ali izvršen noben sklep o vračilu državne pomoči; (c) niso bili predmet prisilne poravnave, postopka likvidacije, postopka zaradi insolventnosti ali stečajnega postopka.

3. Odlok št. 2989/2020

17. Točka 8.11 Ordinul nr. 2989/2020 privind aprobarea Procedurii de implementare a măsurii „Microgranturi acordate din fonduri externe nerambursabile" din cadrul schemei de ajutor de stat instituite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014 – 2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene (odlok št. 2989/2020 o odobritvi postopka za izvajanje ukrepa „mikrosubvencije, dodeljene iz nepovratnih zunanjih skladov" v okviru sheme državne pomoči, vzpostavljene z OUG št. 130/2020) z dne 30. septembra 2020[12] v bistvu določa,

[10] *Monitorul Oficial al României*, del I, št. 835 z dne 11. septembra 2020.

[11] Direktiva z dne 26. junija 2013 o letnih računovodskih izkazih, konsolidiranih računovodskih izkazih in povezanih poročilih nekaterih vrst podjetij, spremembi Direktive 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS (UL 2013, L 182, str. 19).

[12] *Monitorul Oficial al României*, del I, št. 902 z dne 5. oktobra 2020.

da bo državna pomoč v celoti vrnjena, če se po preverjanjih, opravljenih po podpisu pogodb o financiranju, ugotovi, da upravičenec ne spada v kategorijo upravičenih subjektov iz OUG št. 130/2020.

III. Spor o glavni stvari, vprašanja za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

18. Romunija je 20. avgusta 2020 Komisiji priglasila shemo pomoči iz postopka v glavni stvari. Komisija je to shemo pomoči odobrila s Sklepom C(2020) 5949 final.

19. V skladu s točko 16 obrazložitve tega sklepa na podlagi odobrene sheme ni bilo mogoče dodeliti nobene državne pomoči podjetjem, ki so bila 31. decembra 2019 v težavah v smislu člena 2, točka 18, Uredbe o splošnih skupinskih izjemah. Kot je razvidno iz točke 47 obrazložitve navedenega sklepa, je bil to eden od pogojev, ki jih je Komisija določila, da je shemo pomoči lahko razglasila za potrebno, primerno in sorazmerno ter torej združljivo z notranjim trgom.

20. Po uradnem obvestilu o Sklepu C(2020) 5949 final se je shema pomoči iz postopka v glavni stvari začela izvajati z odlokom št. 1060/2857/2020.

21. Člen 4(1) tega odloka je določal, da se pomoč dodeli v največjem znesku, enakovrednem 2000 EUR, na upravičenca za nekatere kategorije MSP.

22. V skladu s Sklepom C(2020) 5949 final je bilo eno od splošnih meril za upravičenost, ki so jih morali izpolnjevati upravičenci, ki so zaprosili za financiranje, v skladu s točko 6.19 priloge k navedenemu odloku to, da 31. decembra 2019 niso bili v težavah v smislu člena 2, točka 18, Uredbe o splošnih skupinskih izjemah. Opredelitev „podjetja v težavah“ v tem členu je bila ponovljena v točki 3.6(i) te priloge in je z njegovega področja uporabe izključevala MSP, „ki [so] obstaja[la] najmanj tri leta“.

23. V okviru sheme pomoči iz postopka v glavni stvari sta On Air Media Professionals in Different Media, družbi z omejeno odgovornostjo romunskega prava, 10. decembra 2020 sklenili pogodbi o financiranju, v skladu s katerima je vsaka prejela mikrosubvencijo v znesku 9679 RON (približno 1945 EUR) za pomoč pri premagovanju gospodarske krize, ki jo je povzročil covid-19.

24. Vsaka od teh mikrosubvencij je bila pozneje predmet odločbe o vračilu državne pomoči, in sicer z dne 8. novembra in 18. oktobra 2022. Romunski organi so menili, da tožeči stranki v postopkih v glavni stvari ne izpolnjujeta enega od zakonskih pogojev za upravičenost do zadevne pomoči, ker sta bili 31. decembra 2019 „podjetji v težavah“ v smislu točke 3.6(i) priloge k odloku št. 1060/2857/2020, saj so kapitalske izgube teh družb na ta datum precej presegale njun vpisani kapital.

25. Tožeči stranki v postopkih v glavni stvari sta zoper ti odločbi vložili tožbi pri Tribunalul Neamț (okrožno sodišče v Neamțu, Romunija). Trdili sta, da izpolnjujeta vse pogoje, določene za pridobitev mikrosubvencij, in zlasti, da nimata značilnosti podjetij v težavah v smislu člena 2, točka 18, Uredbe o splošnih skupinskih izjemah. Po njunem mnenju namreč te določbe iz kategorije „podjetij v težavah“ izključujejo „MSP, ki obstajajo najmanj tri leta“. Tožeči stranki pa sta na datum sklenitve pogodbe o financiranju obstajali 13 oziroma 18 let.

26. Tribunalul Neamț (okrožno sodišče v Neamțu) je ti tožbi zavrnilo. To sodišče se je oprlo na dejstvo, da je bila romunska različica Uredbe o splošnih skupinskih izjemah po dodelitvi pomoči popravljena z Uredbo o popravku, ki je tako določala, da so samo MSP, ki obstajajo *manj kot* tri leta, in ne – kot v prvotni različici – MSP, ki obstajajo *najmanj* tri leta, izvzeta s področja uporabe pojma „podjetja v težavah“ in so torej upravičena do zadevne pomoči.

27. To sodišče je ugotovilo, da z Uredbo o popravku Uredba o splošnih skupinskih izjemah ni bila spremenjena, temveč samo popravljena v romunski različici, ker se je izvirna angleška različica vse od sprejetja nanašala na podjetja, „ki obstajajo *najmanj* tri leta“. Zato je uporabilo člen 2, točka 18, Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, popravljen z Uredbo o popravku, in ugotovilo, da tožeči stranki v postopkih v glavni stvari na datum vložitve prošenj nista izpolnjevali vseh meril za upravičenost.

28. Tožeči stranki v postopkih v glavni stvari sta vložili pritožbi pri Curtea de Apel Bacău (višje sodišče v Bacăuu, Romunija), ki je predložitveno sodišče.

29. Na prvem mestu trdita, da je podlaga za odločbi o vračilu sprememba, vnesena z Uredbo o popravku marca 2021, to je več kot tri leta po podpisu pogodbe in več kot dva meseca po uporabi subvencij za nakup opreme, potrebne za podjetji. Zato prvostopenjskemu sodišču očitata, da je to določbo uporabilo retroaktivno.

30. Na drugem mestu, tožeči stranki v postopkih v glavni stvari izpodbijata pojem „izvirna različica uredbe“, uporabljen v obrazložitvi prvostopenjske sodbe. Menita, da ta pojem nima pravne podlage, ker je romunski jezik eden od uradnih jezikov Unije, tako kot kateri koli od drugih 23 jezikov.

31. Na tretjem mestu, navajata, da je na datum podpisa pogodbe o financiranju romunska različica Uredbe o splošnih skupinskih izjemah veljala brez spremembe več kot šest let in da je bilo besedilo te uredbe popolnoma skladno z vsemi drugimi zakonodajnimi akti, ki so upoštevni v obravnavani zadevi, zlasti z odlokom št. 1060/2857/2020, ki je vseboval enako besedilo. V teh okoliščinah trdita, da sta vložili zahtevek za državno pomoč, podpisali pogodbo o financiranju in to pogodbo izvršili povsem v dobri veri.

32. Predložitveno sodišče meni, da mora odločiti o vprašanju, ali sprejetje uredbe, in sicer uredbe o popravku, s katero je popravljena uradna različica uredbe Unije v enem od jezikov, povzroči retroaktivno uporabo popravljene različice od začetka veljavnosti prvotne uredbe ali pa ima učinke samo od začetka veljavnosti Uredbe o popravku.

33. Sprašuje se tudi, ali načeli pravne varnosti in varstva legitimnih pričakovanj nasprotujeta vračilu državne pomoči, ki je bila dodeljena ob upoštevanju pogojev, ki so bili prvotno določeni v romunski različici, v okoliščinah, kakršne so te v obravnavani zadevi.

34. Nazadnje ugotavlja, da nacionalna sodna praksa glede teh vprašanj ni enotna.

35. V teh okoliščinah je Curtea de Apel Bacău (višje sodišče v Bacăuu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali ima sprejetje uredbe o popravku uradne romunske jezikovne različice uredbe Evropske unije, in sicer [Uredbe o popravku], učinek retroaktivne uporabe popravljene različice od začetka veljavnosti prvotne uredbe ali pa učinkuje le za naprej, to je od začetka veljavnosti uredbe o popravku, če so nacionalni organi odobrili državno pomoč v skladu s pogoji, ki jih je urejala prvotna različica [Uredbe o splošnih skupinskih izjemah] v romunskem jeziku, in so po začetku veljavnosti [Uredbe o popravku] zahtevali vračilo dodeljene državne pomoči?

2. Ali enakovrednost jezikovnih različic uredbe Evropske unije pomeni, da se nacionalni organi države članice proti prejemniku državne pomoči, ki je bila dodeljena v skladu s prvotno romunsko jezikovno različico [Uredbe o splošnih skupinskih izjemah], lahko sklicujejo na določbe [Uredbe o popravku] romunske jezikovne različice [Uredbe o splošnih skupinskih izjemah], da bi zahtevali vračilo državne pomoči, če je prejemnik ravnal brez krivde?

3. Ali je treba pravo Evropske unije ter zlasti načeli varstva legitimnih pričakovanj in pravne varnosti razlagati tako, da nasprotujeta vračilu državne pomoči, dodeljene ob upoštevanju pogojev, prvotno določenih v romunski jezikovni različici, ki jih druge jezikovne različice [Uredbe o splošnih skupinskih izjemah] niso vsebovale, pri čemer je bila z [Uredbo o popravku] po dodelitvi državne pomoči popravljena tudi romunska jezikovna različica?“

36. S sklepom predsednika Sodišča z dne 22. julija 2024 sta bili zadevi C-416/24 in C-417/24 združeni za pisni in ustni del postopka ter za izdajo sodbe.

37. Komisija je predložila pisno stališče. Obravnave ni bilo.

IV. Analiza

A. Uvodne ugotovitve

38. Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem za predhodno odločanje v bistvu sprašuje, ali Uredba o popravku povzroči retroaktivno uporabo popravljene jezikovne različice od datuma začetka veljavnosti Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, ki je bila popravljena z njo, ali pa učinkuje le za naprej.

39. Z drugim vprašanjem za predhodno odločanje v bistvu sprašuje, ali načelo enakovrednosti jezikovnih različic državi članici omogoča, da se proti prejemniku državne pomoči, dodeljene na podlagi napačne jezikovne različice Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, sklicuje na različico Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, ki je bila popravljena z Uredbo o popravku, da bi zahtevala vračilo te pomoči.

40. Nazadnje, s tretjim vprašanjem za predhodno odločanje želi v bistvu ugotoviti, ali se načeli varstva legitimnih pričakovanj in pravne varnosti lahko razlagata tako, da prejemniku državne pomoči, dodeljene na podlagi napačne jezikovne različice Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, omogočata, da se izogne obveznosti vračila zadevne pomoči.

41. Po mojem mnenju je prvo vprašanje načelno, njegov namen pa je opredeliti časovne učinke Uredbe o popravku, s katero je bila popravljena napaka pri prevodu v Uredbi o splošnih skupinskih izjemah. Drugo in tretje vprašanje pa se na praktični ravni nanašata na posledice take uredbe o popravku za ukrepe pomoči, dodeljene na podlagi napačne različice, ki je bila z njo popravljena. Povedano drugače, pri obeh vprašanjih gre za obseg take uredbe o popravku, ki ga je mogoče v celoti določiti le, če se preuči možnost tako za državo članico, katere uradni jezik je jezik napačne različice Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, kot za posameznike, da se sklicujejo na popravek, ki ga določa ta uredba o popravku, in za to, od kdaj lahko to počnejo.

42. V teh okoliščinah se mi zdi primerno preučiti najprej prvo vprašanje za predhodno odločanje, preden bom skupaj analiziral drugo in tretje vprašanje za predhodno odločanje.

B. Prvo vprašanje za predhodno odločanje

43. Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem za predhodno odločanje v bistvu sprašuje, ali je treba Uredbo o popravku razlagati tako, da se uporablja retroaktivno od datuma začetka veljavnosti Uredbe o splošnih skupinskih izjemah.

44. Komisija v zvezi s tem trdi, da Uredba o popravku v členu 2 določa, da začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu*. Navedena uredba naj bi torej učinkovala le za naprej. Vseeno naj to ne bi pomenilo, da bi se za obdobje med začetkom veljavnosti prvotnega akta in začetkom veljavnosti akta o popravku morala uporabljati različna pravila glede na zadevno jezikovno različico, ker bi to ogrozilo enotno razlago in uporabo prava Unije.

45. Čeprav se zdi stališče Komisije na prvi pogled precej kompleksno, je to po mojem mnenju posledica dejstva, da na vprašanje časovnih učinkov uredbe o popravku, s katero se popravlja napaka pri prevodu v eno od jezikovnih različic Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, ni preprosto nedvoumno odgovoriti brez podrobnejše analize načel, ki urejajo objavo aktov sekundarne zakonodaje Unije in njihovo posledično uporabo, zlasti z vidika posebnosti jezikovne ureditve Unije. [13]

46. Zato menim, da je koristno na kratko povzeti ta načela [14] in s tem povezano sodno prakso, preden bom preučil vprašanje časovnih učinkov uredbe, kot je Uredba o popravku iz postopkov v glavni stvari, katere namen je bil popraviti napako pri prevodu v prvotni uredbi.

1. Načela o objavi aktov prava Unije in njihovi poznejši uporabi

47. Najprej, zahteva po objavi aktov Unije izhaja iz samega besedila Pogodbe DEU. Kot poudarja Sodišče, iz določb člena 297 PDEU izhaja, da ima lahko uredba pravne učinke le, če je bila objavljena v *Uradnem listu*. [15]

[13] Naj spomnim, da ima Unija 24 uradnih jezikov in da je njena jezikovna ureditev določena v Uredbi št. 1 o določitvi jezikov, ki se uporabljajo v Evropski gospodarski skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 1, str. 3).

[14] Za podrobno analizo teh načel glej Bobek, M., „The Binding Force of Babel: the Enforcement of EC Law Unpublished in the Languages of the New Member States“, *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, zvezek 9, 2006–2007, ter Kalėda S. L., *Przejęcie prawa wspólnotowego przez nowe państwo członkowskie: zagadnienia przejściowe i międzyczasowe*, WPiPG, Varšava, 2003.

[15] Sodba z dne 11. decembra 2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, točka 33).

48. Ta zahteva po objavi razen iz samega besedila Pogodb logično izhaja iz načela pravne varnosti, ki zahteva, da ureditev Unije osebam, na katere se nanaša, omogoči, da se natančno seznanijo z obsegom obveznosti, ki jim jih ta ureditev nalaga. [16]

49. Dalje, čeprav je zahteva po objavi akta iz razlogov pravne varnosti nujnost, ki je skupna vsem pravnim sistemom držav članic, je v zvezi s pravom Unije še posebej izrazita zaradi jezikovnega okvira, v katerem se uporablja.

50. Pogodbi tako določata, da so akti, sestavljeni v vsakem od uradnih jezikov, enako verodostojni, medtem ko Uredba št. 1 določa, da se uredbe sestavijo v uradnih jezikih. Poleg tega je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča vsem jezikovnim različicam besedila Unije načeloma priznati enako vrednost. [17] To načelo enakovrednosti jezikovnih različic v povezavi s pravno varnostjo torej predpostavlja, da je treba uradno objavo uredbe za državo članico, katere jezik je eden od uradnih jezikov Unije, razumeti kot objavo tega akta v *Uradnem listu* v tem jeziku [18] in da je poleg tega taka uradna objava pogoj za to, da se zadevno besedilo lahko uveljavlja zoper fizične in pravne osebe [19].

51. Tako načelo poleg zagotavljanja pravne varnosti zagotavlja tudi enotno razlago in uporabo prava Unije, saj iz tega izhaja, da ima vsaka jezikovna različica istega besedila, objavljenega v *Uradnem listu*, enak pomen v vsaki državi članici in da ena jezikovna različica določbe prava Unije ne more imeti prednosti pred drugo jezikovno različico. [20] V skladu s sodno prakso Sodišča enakovrednost jezikovnih različic v delu, v katerem omogoča enotno uporabo in razlago prava Unije, predpostavlja tudi, da je treba v primeru razhajanj med jezikovnimi različicami določbe to določbo razlagati glede na splošno sistematiko in namen ureditve, katere del je. [21]

52. Nazadnje, ker je, kot sem poudaril, objava akta prava Unije pogoj, da ima ta akt pravne učinke, praviloma omogoča tudi določitev, kdaj začnejo ti učinki veljati. Člen 297 PDEU namreč določa, da akti prava Unije začnejo veljati z dnem, ki je v njih naveden, sicer pa dvajseti dan po njihovi objavi.

53. Sodišče vseeno dopušča določeno omilitev glede začetka učinkovanja akta prava Unije v povezavi z njegovo objavo. Tako je presodilo, da je za zagotovitev spoštovanja načel pravne varnosti in varstva legitimnih pričakovanj treba materialnopravna pravila Unije razlagati tako, da se na položaje, ki so nastali pred začetkom veljavnosti teh pravil, nanašajo samo, če iz njihovega besedila, ciljev ali strukture jasno izhaja, da jim je treba pripisati tak učinek. [22]

[16] Sodba z dne 11. decembra 2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, točka 38).

[17] Sodbi z dne 20. novembra 2003, Kyocera (C-152/01, EU:C:2003:623, točka 32), in z dne 15. junija 2023, Saint-Louis Sucre (Priznanje organizacije proizvajalcev) (C-183/22, EU:C:2023:486, točka 28).

[18] Sodba z dne 11. decembra 2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, točka 34).

[19] Sodba z dne 11. decembra 2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, točka 37).

[20] Sodbi z dne 28. novembra 2024, Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, točka 42), in z dne 14. decembra 2023, Rivière in drugi/Parlament (C-767/21 P, EU:C:2023:987, točka 47).

[21] Sodbi z dne 13. februarja 2025, Verbraucherzentrale Berlin (Pojem začetno zavezujoče obdobje) (C-612/23, EU:C:2025:82, točka 31), in z dne 28. novembra 2024, Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, točka 42).

[22] Sodbi z dne 22. junija 2022, Volvo in DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2022:494, točka 31), in z dne 21. decembra 2021, Skarb Państwa (Kritje avtomobilskega zavarovanja) (C-428/20, EU:C:2021:1043, točka 33). Glej tudi sodbo z dne 30. aprila 2019, Italija/Svet (Ribolovna kvota za sredozemsko mečarico) (C-611/17, EU:C:2019:332, točka 106).

54. Povedano drugače, neretroaktivnost akta prava Unije ostaja načelo, pogoj za njegovo učinkovanje pa je objava v *Uradnem listu*. Vendar je v nekaterih izjemnih primerih in pod pogoji, ki so strogo opredeljeni v sodni praksi, lahko dopustno, da ima akt prava Unije pravne učinke pred njegovo objavo.

2. Časovni učinki Uredbe o popravku

55. Opozoriti je treba, da je namen Uredbe o popravku popraviti napako v prevodu v romunski različici Uredbe o splošnih skupinskih izjemah v zvezi z opredelitvijo obsega potencialnih upravičencev do nekaterih državnih pomoči. Povedano drugače, napaka v prevodu je povzročila napako v vsebini zadevne določbe, ne da bi ta napaka na prvi pogled povzročila težavo pri razlagi akta, ker je njegovo besedilo, čeprav napačno, jasno.

56. Uredba o popravku torej omogoča uskladitev romunske različice Uredbe o splošnih skupinskih izjemah z drugimi jezikovnimi različicami in popravek vsebinske napake, ki je nastala.

57. Torej je treba ugotoviti, ali je treba za ta popravek šteti, da ima učinke le za naprej, to je po začetku njegove veljavnosti, ali pa se lahko razlaga tako, da je treba romunsko različico Uredbe o splošnih skupinskih izjemah razlagati v njeni popravljeni različici od začetka veljavnosti Uredbe o splošnih skupinskih izjemah in torej pred začetkom veljavnosti Uredbe o popravku.

58. Kot navaja Komisija, Uredba o popravku v členu 2 določa datum začetka veljavnosti, ki je dvajseti dan po njeni objavi v *Uradnem listu*. Kot pa sem poudaril,[23] sodna praksa Sodišča dopušča, da začetek veljavnosti akta ne sovpada nujno z začetkom njegovega učinkovanja, ker se pod nekaterimi pogoji temu aktu lahko prizna retroaktivni učinek.

59. Zdi se mi, da gre v obravnavani zadevi za tak primer. Tako po eni strani ni dvoma, da je bil namen zakonodajalca s tem, da je napako pri prevodu, ki je obstajala v romunski različici Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, popravil z Uredbo o popravku, omogočiti, da se vsebina romunske različice ne razlikuje več napačno od drugih jezikovnih različic. Povedano drugače, z Uredbo o popravku se uresničuje cilj v splošnem interesu, in sicer usklajenost jezikovnih različic akta prava Unije, ki utemeljuje razlago, da ima retroaktivne učinke ali, natančneje, da ima učinke od začetka veljavnosti Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, ki jo popravlja. Enako je po drugi strani retroaktivni učinek Uredbe o popravku jasno razviden iz njenega cilja, ker je njen namen prav zagotoviti ujemanje vseh jezikovnih različic Uredbe o splošnih skupinskih izjemah s tem, da v romunski različici odpravlja napako pri prevodu. Torej ne bi bilo ne učinkovito ne dosledno šteti, da ta popravek velja le za naprej, saj bi to pomenilo, da še naprej obstajajo razhajanja za obdobje med začetkom veljavnosti Uredbe o splošnih skupinskih izjemah in začetkom veljavnosti Uredbe o popravku.

60. V teh okoliščinah menim, da je treba na prvo vprašanje za predhodno odločanje odgovoriti, da je treba Uredbo o popravku razlagati tako, da ima retroaktivni učinek, saj je treba napako v romunski različici Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, na katero se nanaša, šteti za popravljeno od začetka veljavnosti zadnjenavedene uredbe.

[23] Glej točko 54 teh sklepnih predlogov.

C. Drugo in tretje vprašanje za predhodno odločanje

61. Predložitveno sodišče z drugim in tretjim vprašanjem za predhodno odločanje v bistvu sprašuje, ali je treba Uredbo o popravku, s katero je bila popravljena romunska različica Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, razlagati tako, da je treba pomoči, dodeljene na podlagi napačne različice Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, vrniti.

62. Splošneje se s tema vprašanjem postavlja vprašanje, ali se tako država članica kot posamezniki lahko sklicujejo na Uredbo o popravku in, če je tako, od kdaj.

63. Ne verjamem pa, da je zgolj iz retroaktivnega učinka mogoče izpeljati, da se država članica lahko sklicuje na Uredbo o popravku, da bi zahtevala vračilo pomoči, dodeljenih na podlagi napačne različice Uredbe o splošnih skupinskih izjemah. Kot sem že navedel, načelo enotne razlage in uporabe prava Unije ni edino načelo, ki ureja vprašanje objave in uporabe aktov prava Unije. Uskladiti ga je treba z drugimi načeli, med katerimi sta načelo pravne varnosti in načelo varstva legitimnih pričakovanj.

1. Načelo pravne varnosti

a) Različne posledice načela pravne varnosti

64. Poudariti moram, da sklicevanje na načelo pravne varnosti samo po sebi ne omogoča jasnega odgovora na vprašanje obsega Uredbe o popravku, ne da bi bil predhodno pojasnjen obseg tega načela. Zdi se mi namreč, da lahko načelo pravne varnosti, odvisno od primera in od osebe, ki se sklicuje nanj, privede do različnih rešitev.[24]

65. Natančneje, ker je načelo pravne varnosti v kontekstu Unije vir tako načela enakovrednosti jezikovnih različic kot načela enotne razlage in uporabe prava Unije, bi sklicevanje nanj lahko v obravnavanem primeru privedlo do dveh nasprotujočih si ugotovitev. Institucije Unije bi tako kot Komisija v pisnem stališču dajale prednost nujnosti enotne razlage in uporabe prava Unije, da bi se odločilo, da bi bilo treba Uredbo o splošnih skupinskih izjemah v romunščini z vidika načela pravne varnosti od začetka njene veljavnosti razlagati v skladu z različico, popravljeno z Uredbo o popravku.

66. Nasprotno pa bi se posamezniki v tej državi članici sklicevali na načelo pravne varnosti, da bi uveljavljali napačno jezikovno različico Uredbo o splošnih skupinskih izjemah, preden je bila popravljena z Uredbo o popravku. To je po mojem mnenju tisto razumevanje načela pravne varnosti, na katero se je treba opreti pri odgovoru na drugo in tretje vprašanje za predhodno odločanje, prvič, ker se nanašata prav na opredelitev učinkov Uredbe o popravku na pravni položaj posameznikov v Romuniji ter, drugič, ker ima načelo pravne varnosti kot garant enotne razlage in uporabe prava Unije v obravnavanem primeru meje, in sicer iz razlogov, ki jih bom predstavil.

[24] Tako M. Bobek načelo pravne varnosti opisuje kot „prazno školjčno lupino“, katere vsebina se spreminja glede na vrednote, na katerih temelji njena uporaba. Glej Bobek, M., „The Binding Force of Babel: the Enforcement of EC Law Unpublished in the Languages of the New Member States“, *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, *op. cit.*, str. 14.

b) Pravna varnost v korist posameznikov

67. Iz načela pravne varnosti izhaja, da je zoper fizične in pravne osebe v državi članici mogoče uveljavljati le akt, ki je uradno objavljen v *Uradnem listu*, in da uradna objava tega akta za državo članico pomeni njegovo objavo v jeziku te države članice. [25]

68. Menim, da je mogoče iz te sodne prakse v obravnavani zadevi izpeljati dva sklepa.

69. Prvič, iz tega izhaja, da je bila Uredba o splošnih skupinskih izjemah v romunski različici, ki je vsebovala napako v prevodu, objavljena v *Uradnem listu* in je bila zato verodostojna enako kot vse druge jezikovne različice v drugih državah članicah.

70. Drugič in nasprotno, iz tega po mojem mnenju izhaja tudi, da spremembe, vnesene z Uredbo o popravku, čeprav ima ta uredba retroaktivne učinke, v tem položaju ni mogoče uveljavljati proti fizičnim in pravnim osebam, ki so se opirale na napačno različico Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, ki pa je bila objavljena v *Uradnem listu* in je bila verodostojna. [26]

c) Nemožnost uporabe sistematične in teleološke razlage za enotno razlago in uporabo prava Unije

71. Dejstvo, da je pred začetkom veljavnosti Uredbe o popravku obstajalo razhajanje med jezikovnimi različicami, ne more spremeniti te ugotovitve. Čeprav drži, da sodna praksa za zagotovitev enotne razlage in uporabe prava Unije v primeru razhajanj med jezikovnimi različicami zahteva, da se zadevna določba razlaga „glede na splošno sistematiko in namen ureditve, katere del je“, [27] ne verjamem, da je v tej zadevi taka razlaga mogoča. Uporaba sistematične in teleološke razlage po mojem mnenju ni brez omejitev, čeprav je njen cilj zagotoviti enotno razlago in uporabo prava Unije kot izraz načela pravne varnosti.

72. Tako ugotavljam, da je Sodišče to sodno prakso razvilo v primerih težav pri razlagi določbe, ki upravičujejo preučitev več jezikovnih različic ter uporabo teleološke in sistematične razlage v primeru razhajanj. V obravnavanem primeru ni tako. Kot sem poudaril, je bila napačna določba v romunski različici Uredbe o splošnih skupinskih izjemah jasna in ni povzročala težav pri razlagi. Kot pa je razsodilo Sodišče, čeprav je taka razlaga načeloma mogoča za razrešitev dvoumnosti besedila, ne sme povzročiti, da se jasnemu in natančnemu besedilu določbe odvzame ves polni učinek. [28] Povedano drugače, sistematična in teleološka razlaga ne more privesti do spremembe ali neupoštevanja nedvoumnega pomena določbe, ki je jasno razviden iz njenega besedila.

73. Seveda bi bilo mogoče trditi, da ima država članica, ki je uporabila napačno določbo akta prava Unije, na podlagi svojega statusa določeno stopnjo poznavanja zakonodaje, zaradi česar lahko predpostavlja, da je jasna določba v njeni jezikovni različici glede na svoj kontekst in namen vseeno lahko napačna. Nasprotno pa takega poznavanja ni mogoče predpostavljati v zvezi s posamezniki, zato fizičnim ali pravnim osebam ni mogoče nalagati, da preverijo druge jezikovne različice določbe z jasnim besedilom ter poiščejo njen namen in kontekst, v katerega se umešča, čeprav nič v samem besedilu določbe ne povzroča kakršnih koli težav pri razlagi.

[25] Sodba z dne 11. decembra 2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, točki 34 in 37).

[26] O tem glej Kowalik-Bańczyk, K., „Člen 297“ v Kornobis-Romanowska, D., Łacny, J., Wróbel, A., *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Komentarz. Tom III* (art. 223-358), 2012, Varšava.

[27] Sodbi z dne 13. februarja 2025, Verbraucherzentrale Berlin (Pojem začetno zavezujoče obdobje) (C-612/23, EU:C:2025:82, točka 31), in z dne 28. novembra 2024, Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, točka 42).

[28] Sodbi z dne 14. novembra 2024, Komisija/Nemčija (Poslabšanje stanja ekstenzivno gojenih travnikov) (C-47/23, EU:C:2024:954, točka 141), in z dne 21. marca 2024, Gjensidige (C-90/22, EU:C:2024:252, točka 58).

74. V teh okoliščinah bi bilo proti pravnim in fizičnim osebam te države članice mogoče uporabiti samo besedilo določbe v romunski različici, objavljeni v *Uradnem listu*, preden je bilo popravljeno z Uredbo o popravku. Posledično iz tega izhaja, da se Uredba o popravku pred začetkom njene veljavnosti ne bi smela uporabljati proti fizičnim in pravnim osebam iz države članice, ki so prejele pomoč v okviru ukrepov pomoči, dodeljenih na podlagi napačne jezikovne različice Uredbe o splošnih skupinskih izjemah.

75. To velja še toliko bolj ob upoštevanju načela varstva legitimnih pričakovanj.

2. Načelo varstva legitimnih pričakovanj

76. Sodišče dosledno razsoja, da je pravica do sklicevanja na načelo varstva legitimnih pričakovanj pogojena s tem, da pristojni organi Unije upravičencu dajo natančna, brezpogojna in skladna zagotovila, ki izhajajo iz pooblaščenih in zanesljivih virov.[29] To pravico ima namreč vsak pravni subjekt, ki mu je institucija, organ, urad ali agencija Unije s tem, da mu je dala natančna zagotovila, vzbudila legitimna pričakovanja. Taka zagotovila so ne glede na obliko, v kateri so sporočena, natančne, brezpogojne in skladne informacije.[30]

77. V zvezi s shemami državnih pomoči pa je sodna praksa omejevalna. Sodišče je tako razsodilo, da lahko glede na obveznost nadzora državnih pomoči, ki ga izvaja Komisija na podlagi postopka iz člena 108(3) PDEU, podjetja, ki jim je bila pomoč dodeljena, načeloma legitimno pričakujejo, da je pomoč zakonita, le če je bila dodeljena v skladu s postopkom iz navedenega člena.[31] Natančneje, kadar je ukrep pomoči izveden brez predhodne priglasitve Komisiji in je torej v skladu s členom 108(3) PDEU nezakonit, prejemnik pomoči ob tem ne more imeti legitimnih pričakovanj glede zakonitosti dodelitve te pomoči.[32]

78. Iz ustaljene sodne prakse izhaja tudi, da se na načelo varstva legitimnih pričakovanj ni mogoče sklicevati zoper natančno določbo besedila prava Unije in da ravnanje nacionalnega organa, pristojnega za izvajanje prava Unije, ki je s tem pravom v nasprotju, pri gospodarskem subjektu ne more ustvariti legitimnih pričakovanj, da bo upravičen do obravnavanja, ki je v nasprotju s pravom Unije.[33]

79. Vendar Sodišče hkrati priznava, da obstaja možnost, da se prejemnik nezakonite pomoči sklicuje na izjemne okoliščine, zaradi katerih je lahko upravičeno pričakoval, da je ta pomoč zakonita, in da posledično nasprotuje njenemu vračilu.[34]

80. Kot trdi Komisija, se mi zdi, da je v obravnavani zadevi tako. Po eni strani je bila namreč romunska različica Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, ki vsebuje vsebinsko napako, objavljena v *Uradnem listu*, tako da je bila v tej državi članici verodostojna in je torej pri prejemnikih pomoči lahko vzbudila pričakovanje, da dejansko spadajo med upravičence do zadevnih ukrepov. Po drugi strani ugotavljam, da nacionalne določbe, na podlagi katerih so bili ukrepi pomoči dodeljeni, ne le povzemajo točno besedilo Uredbe o splošnih skupinskih izjemah v napačni romunski različici, temveč jih je Komisija tudi odobrila. Poleg tega poudarjam, da so za uradno objavo aktov

[29] Sodbi z dne 30. aprila 2019, Italija/Svet (Ribolovna kvota za sredozemsko mečarico) (C-611/17, EU:C:2019:332, točka 112), in z dne 5. marca 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, točka 97).

[30] Sodba z dne 5. marca 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, točka 97).

[31] Sodba z dne 5. marca 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, točka 98).

[32] Sodba z dne 5. marca 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, točka 98).

[33] Sodba z dne 5. marca 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, točka 104).

[34] Sodba z dne 20. septembra 1990, Komisija/Nemčija (C-5/89, EU:C:1990:320, točka 16).

v *Uradnem listu* odgovorne institucije Unije. V teh okoliščinah menim, da so bili za napako, na podlagi katere je bila prejemnikom izplačana pomoč, odgovorni ne le romunski organi, za katerih ravnanje bi bilo treba šteti, da je v nasprotju s pravom Unije, temveč je bila zanjo odgovorna tudi Komisija. Uprava Unije je torej z natančnimi zagotovili vzbudila legitimna pričakovanja, da so dodeljeni ukrepi pomoči zakoniti.

81. Po mojem mnenju načelo varstva legitimnih pričakovanj preprečuje vračilo pomoči, dodeljene na podlagi napačne jezikovne različice Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, ki je bila popravljena z Uredbo o popravku.

3. Predlog za drugo in tretje vprašanje za predhodno odločanje

82. Iz navedenega po mojem mnenju izhaja, da je treba na drugo in tretje vprašanje za predhodno odločanje odgovoriti, da je treba Uredbo o popravku, s katero je bila popravljena romunska jezikovna različica Uredbe o splošnih skupinskih izjemah, v povezavi z načeloma pravne varnosti in varstva legitimnih pričakovanj razlagati tako, da nasprotuje temu, da bi jo bilo mogoče uveljavljati proti posameznikom iz te države članice, ki so prejeli pomoč v okviru ukrepov pomoči, dodeljenih na podlagi napačne različice Uredbe o splošnih skupinskih izjemah pred začetkom veljavnosti Uredbe o popravku, tako da se država članica ne more sklicevati nanjo, da bi zahtevala vračilo teh pomoči.

V. Predlog

83. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je postavilo Curtea de Apel Bacău (višje sodišče v Bacăuu, Romunija), odgovori:

1. Uredbo Komisije (EU) 2021/452 z dne 15. marca 2021 o popravku romunske jezikovne različice Uredbe (EU) št. 651/2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe

   je treba razlagati tako, da

   ima retroaktivni učinek, saj je treba napako v romunski jezikovni različici Uredbe št. 651/2014, na katero se nanaša, šteti za popravljeno od začetka veljavnosti te uredbe.

2. Uredbo 2021/452 v povezavi z načeloma pravne varnosti in varstva legitimnih pričakovanj

   je treba razlagati tako, da

   je ni mogoče uveljavljati proti posameznikom, ki so pred začetkom njene veljavnosti prejeli pomoč v okviru ukrepov pomoči, ki jih je Romunija dodelila na podlagi napačne romunske jezikovne različice Uredbe št. 651/2014, tako da se ta država članica ne more sklicevati nanjo, da bi zahtevala vračilo teh pomoči.